

Asia: VN/18678/2026

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta eräille kaupungeille nuorten työllisyyttä edistäviin hankkeisiin vuosina 2026-2028

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Live-säätiö kannattaa työ- ja elinkeinoministeriön ehdotusta valtionavustuksesta eräille kaupungeille nuorten työllisyyttä edistäviin hankkeisiin vuosina 2026–2028. Live pitää tärkeänä, että nuorisotyöttömyyden vähentämiseen ja erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien nuorten työllistymisen edistämiseen kohdennetaan erillistä rahoitusta.

Live-säätiöllä on pitkäaikaista kokemusta erityisesti tukea tarvitsevien, työttömien ja osatyökykyisten nuorten ohjaamisesta kohti koulutusta ja työelämää. Liven näkemyksen mukaan pilotin onnistuminen edellyttää, että kaupunkien, työllisyyspalvelujen, koulutuksen, hyvinvointialueiden, yritysten sekä järjestöjen ja säätiöiden yhteistyö on tavoitteellista ja että eri toimijoiden osaaminen hyödynnetään nykyistä laajemmin.

Monipuolinen palveluntuottajakenttä vahvistaa nuorten palveluja

Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat 18–29-vuotiaat nuoret eivät muodosta yhtenäistä ryhmää. Nuorten tilanteet, työ- ja toimintakyky, osaaminen, elämäntilanne ja tuen tarpeet vaihtelevat huomattavasti. Osa nuorista tarvitsee kevyttä ja nopeasti saatavaa tukea, kun taas kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevat nuoret tarvitsevat pitkäkestoista, yksilöllistä ja monialaista tukea.

Live pitää tärkeänä, että pilottien toteutuksessa hyödynnetään laajasti eri palveluntuottajien erityisosaamista. Yhteiskunnallisilla yrityksillä, säätiöillä, järjestöillä ja muilla palveluntuottajilla on kokemusta vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien nuorten tavoittamisesta sekä yksilöllisten ja joustavien palvelujen toteuttamisesta. Osa toimijoista yhdistää palvelutuotannossaan työllistymisen

tuen, koulutuksen, työnantajayhteistyön ja monialaisen tuen tavalla, joka täydentää julkisia palveluja ja auttaa rakentamaan nuorelle yhtenäisen palvelupolun.

Järjestöillä ja muilla kansalaisyhteiskunnan toimijoilla voi lisäksi olla tärkeä rooli nuorten tavoittamisessa, osallisuuden vahvistamisessa, kohderyhmän tarpeita koskevan tiedon tuottamisessa sekä uusien toimintamallien kehittämisessä. Liven omassa toiminnassa tätä lähestymistapaa toteutetaan muun muassa yksilöllisen valmennuksen, rinnallakulkijuuden, digitaalisen ura- ja työnhakuvalmennuksen sekä työnantajayhteistyön avulla. Liven nuorten palveluissa tavoitteena ei ole ainoastaan työn tai opiskelupaikan löytäminen, vaan nuoren kestävä kiinnittyminen opintoihin, työelämään ja yhteiskuntaan.

Kolmannen sektorin toimijoita tulisi tarkastella hankkeissa strategisina kumppaneina, ei ainoastaan julkisia palveluja täydentävinä toimijoina. Kaupungeille tulee mahdollistaa joustavat yhteistyö- ja hankintamallit, joiden avulla ne voivat hyödyntää olemassa olevaa osaamista ja hyväksi havaittuja toimintamalleja.

Alueellinen tieto yhdistettynä yksilölliseen palveluun

Live pitää kannatettavana sitä, että pilotteja kohdennetaan kaupunginosiin, joissa nuorisotyöttömyys ja tuen tarve ovat suurimmat. Alueellinen tieto on tärkeä väline palvelutarpeen tunnistamisessa ja resurssien kohdentamisessa. Samalla on tärkeää varmistaa, ettei palvelujen sisältö määräydy ensisijaisesti asuinalueen tilastollisen profiilin perusteella. Alue tunnistaa tarpeen, mutta nuori määrittää palvelun. Palvelujen tulee perustua yksilölliseen tilanteeseen ja tarpeeseen sekä mahdollistaa joustavat siirtymät eri palvelujen, koulutuksen ja työelämän välillä.

Pilotit tarjoavat myös hyvän mahdollisuuden kehittää tapoja tavoittaa niitä nuoria, jotka ovat jääneet palvelujen ulkopuolelle. Tässä matalan kynnyksen toimijoilla ja kolmannen sektorin palveluntuottajilla on tärkeä rooli.

Monialaisuus on yhteistä vastuuta nuoren palvelupolusta

Asetuksen tavoite monialaisesta yhteistyöstä on Liven näkemyksen mukaan keskeinen. Monialaisuus ei kuitenkaan saisi tarkoittaa ainoastaan sitä, että hankkeessa on mukana useita organisaatioita. Monialaisuuden tulee näkyä käytännössä yhteisenä vastuuna nuoren palvelupolusta ja sen tuloksista.

Nuoren näkökulmasta palvelujen tulee muodostaa mahdollisimman yhtenäinen kokonaisuus, jossa työllisyyspalvelujen, koulutuksen ja hyvinvointia tukevien palvelujen rinnalla hyödynnetään yritysten, yhteiskunnallisten yritysten, säätiöiden ja järjestöjen osaamista. Erityistä lisäarvoa tuovat

toimijat, joilla on kokemusta heikommassa työmarkkina-asemassa olevien nuorten tavoittamisesta, yksilöllisestä valmennuksesta, työhön ja koulutukseen siirtymien tukemisesta sekä työnantajayhteistyöstä. Olennaista ei ole toimijan organisaatiomuoto, vaan sen kohderyhmäosaaminen, vaikuttavat toimintamallit ja kyky rakentaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa nuorelle toimiva palvelupolku.

Yritysyhteistyö on tässä keskeistä. Työllistymisen edistämisen tulee rakentaa konkreettisia yhteyksiä työelämään ja madaltaa työnantajien kynnystä palkata erilaisissa elämäntilanteissa ja erilaisilla työ- ja toimintakyvyn edellytyksillä olevia nuoria.

Nuoret mukaan palvelujen kehittämiseen

Live pitää tärkeänä, että pilotit ovat aidosti kokeilevia ja että niiden toimintamalleja kehitetään tiedon ja kokemusten perusteella. Nuoria tulee tässä työssä kuulla aktiivisesti ja ottaa mukaan palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen. Liven kokemuksen mukaan nuorten osallistaminen auttaa tunnistamaan palvelujen saavutettavuuteen ja sisältöön liittyviä esteitä, joita palvelujen suunnittelijat eivät välttämättä itse tunnista. Nuori tulee nähdä paitsi palvelujen kohderyhmänä myös oman tilanteensa ja palvelukokemuksensa asiantuntijana.

Vaikuttavuutta tulee arvioida monipuolisesti

Live pitää tärkeänä, että pilottien vaikuttavuutta arvioidaan monipuolisesti. Työllistyminen ja koulutukseen siirtyminen ovat keskeisiä tavoitteita, mutta kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien nuorten kohdalla myös palveluihin kiinnittyminen, työ- ja toimintakyvyn vahvistuminen sekä työssä tai opinnoissa pysyminen ovat merkityksellisiä välivaiheen tuloksia.

Vaikuttavuuden arvioinnissa olisi hyvä hyödyntää määrällisten mittareiden rinnalla myös nuorten omaa kokemustietoa. Näin voidaan tunnistaa, mitkä toimintamallit aidosti vahvistavat nuorten etenemistä kohti työtä, koulutusta ja osallisuutta.

Liven keskeiset ehdotukset

Live esittää, että asetuksen toimeenpanossa:

1. yhteiskunnallisten yritysten, säätiöiden, järjestöjen ja muiden palveluntuottajien erityisosaaminen hyödynnetään monipuolisesti, ja kaupungeille mahdollistetaan joustavat tavat

rakentaa kumppanuuksia erityisesti niiden toimijoiden kanssa, joilla on näyttöä kohderyhmän tavoittamisesta, yksilöllisestä tuesta, työelämäsiirtymien edistämisestä ja työnantajayhteistyöstä

2. palvelut rakennetaan yksilöllisen tarpeen perusteella, vaikka niiden alueellinen kohdentaminen perustuu kaupunginosakohtaiseen tietoon
3. monialaisuus määritellään yhteiseksi vastuuksi nuoren palvelupolusta, ei vain eri toimijoiden osallistumiseksi samaan hankkeeseen
4. yritysysteistyö ja konkreettiset työelämäyhteydet ovat olennainen osa pilotteja
5. nuoret osallistetaan palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen ja
6. vaikuttavuutta seurataan työllistymisen ja koulutukseen siirtymisen lisäksi palveluihin kiinnittymisen, työssä ja opinnoissa pysymisen sekä nuorten kokemusten avulla.

Live pitää ehdotettua valtionavustusta tärkeänä mahdollisuutena rakentaa uusia, vaikuttavia ratkaisuja nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi. Pilotin onnistuminen edellyttää, että julkisen sektorin, kolmannen sektorin ja elinkeinoelämän osaaminen yhdistetään nuoren näkökulmasta toimivaksi kokonaisuudeksi. Live-säätiö tarjoaa mielellään omaa kokemustaan ja osaamistaan tämän tavoitteen edistämiseen.

Pajulahti Marja
Live-säätiö sr

Hallamaa Leena
Live-säätiö sr